

Husk at stille krav

*Af Professor Lars Bo Langsted
Aalborg Universitet*

En importør køber via en Schweizisk mellemmand 1.750 kg muslinger fra New Zealand. Da muslingerne ankommer til landet, bliver de undersøgt af fødevaremyndighederne, der konstaterer, at indholdet af cadmium overstiger de *vejledende* offentligretlige grænseværdier. Da alle aftagerne – Supermarkeder m.v. – insisterer på, at deres varer skal overholde disse vejledende værdier, kan importøren imidlertid ikke afsætte muslingerne. Han reklamerer derfor over disse og gør gældende, at muslingerne var mangelfulde, men sælgeren afviser, at muslingerne skulle lide af en mangel, idet det ikke af aftalegrundlaget fremgik, at muslingerne skulle leve op til reglerne i importørens hjemland. Og det interessante ved disse muslinger var, at de levede fint op til kravene i New Zealand.

En anden importør stod og skulle bruge kontraventiler til brug i benzinstandere og fik en aftale i stand med sin sædvanlige italienske leverandør. Efter at have set på to vareprøver, bestilte importøren i alt 1241 ventiler hjem. Nogle få måneder efter installationen begyndte gummipakningerne i ventilerne imidlertid at smuldre, og det viste sig at gummi i ventilerne ikke var modstandsdygtige overfor MTBE, et additiv der blev tilsat benzin i importørens hjemland i stedet for blytilsætning. Importøren blev sagsøgt af grossisten, der igen var blevet sagsøgt af installatøren af ventilerne, men importøren rettede naturligvis skytset mod den italienske leverandør, der jo skulle levere ventiler til brug i benzinstandere. Når ventilerne ikke kunne holde til dette, måtte de være mangelfulde. Italieneren afviste på det skarpeste, at ventilerne var mangelfulde – de var endda særdeles velegnede til benzin – blot tålte de antageligt ikke additivet MTBE, men hvorfra skulle han dog vide, at ventilerne skulle fyldes af et sådant fluidum.

På trods af varernes og de mulige manglers forskellighed, er der – som den skarpsindige læser allerede har regnet ud – et fælles træk ved disse to beklagelige historier fra det virkelige liv. De handler begge om varehandel på tværs af grænser, og det er fælles for begge sagerne, at parterne havde undladt at specificere hvilke krav, de pågældende varer skulle leve op til.

I en meget interessant artikel i det nye erhvervsjuridiske Tidsskrift, ET, behandler adjunkt ved Handelshøjskolen i Århus, René Franz Henschel, en problemstilling som disse to sager giver anledning til.

International handel reguleres, hvis de pågældende parters lande har tiltrådt konventionen, af CISG, hvilket står for United Nations Convention on Contracts for the International sale of Goods. Her i Danmark har vi tiltrådt CISG (dog med forbehold for reglerne om selve aftalens indgåelse), og implementeret den direkte i dansk lovgivning gennem den såkaldte »internationale købelov«. CISG er således en del af dansk ret, og skal anvendes hver gang, der er tale om handel med varer på tværs af grænser.

Én ting er, at det er rart at vide, hvilke regler der gælder, når man handler på tværs af grænser, men det virkeligt tiltrækkende ved CISG er grundtanken om, at reglerne også skulle fortolkes og anvende ens, således at det var helt ligegyldigt, hvilket lands regler, der formelt regulerer tvistens løsning. Sådan er det imidlertid ikke gået – og slet ikke i Danmark.

I CISG artikel 35 finder vi regler om, hvornår en vare er mangelfuld. Det er den f.eks. hvis den ikke er egnet til det, som en vare af den pågældende art *sædvanligvis* skal kunne. Det samme er tilfældet, hvis den ikke lever op til eventuelle *særlige* formål, som sælger er blevet gjort opmærksom på, at køber lægger stor vægt på.

CISG siger imidlertid ikke noget om, hvorvidt man i disse vurderinger om den almindelige og den særlige anvendelse, skal tage udgangspunkt i normerne i sælgers land eller i købers land. Hvis domstolene havde skævet til, hvilke afgørelser andre landes domstole traf vedrørende fortolkningen af CISG, ville meget været nået! Det at se på »fremmed ret« er imidlertid ikke netop de danske domstoles tradition – heller ikke selvom retten ikke er mere fremmed, end at der er tale om fortolkning af præcis de samme regler.

Tiden er nu kommet til at løfte sløret for, at importøren af muslingerne var tysker og boede i Tyskland, hvorimod importøren af kontraventilerne var dansk og boede i Danmark – så her skulle tvisten afgøres efter dansk ret – d.v.s. CISG på nær de eventuelle – for denne sag irrelevante – forbehold. Artikel 35 var imidlertid den samme.

Meget kort fortalt nåede den tyske domstol for det første frem til, at uanset sælgeren i New Zealand vidste at muslingerne skulle sælges videre i Tyskland, indebar dette ikke, at det kunne anses for aftalt, at muslingerne skulle leve op til tyske krav. For det andet har sælger ikke pligt til at levere varer, der lever op til særlige krav i købers land (her Tyskland), idet køber er nærmest til at kende disse krav og orientere sælger om indholdet heraf, såfremt han forventer at få en vare, der er i stand hertil! For det tredje er det ikke sælger, der har bevisbyrden for, at varen er gennemsnitlig i sælgerlandet (her New Zealand) – der er køber (her den tyske importør), der skal bevise, at de ikke har levet op til gennemsnitlig New Zealandsk standard for at komme igennem med en mangelsindsigelse.

Der er naturligvis en række undtagelser til denne hovedregel om, at køber bærer ansvaret for at orientere sælger om alle sine krav. Det kan f.eks. være, at de to parter tit har handlet sammen – så tit, at køber må gå ud fra, at sælger har fuldt kendskab til markedsforholdene i købers land. Det kan også være at sælger ligefrem har et forretningssted i købers land eller på anden måde markedsfører sine produkter målrettet mod købers land o.s.v.

Forenklet kan man sige, at den tyske Højesteret nåede frem til at mangelsbegrebet som udgangspunkt skal afgøres ud fra forhold og krav i sælgers land.

Vender vi os herefter til den danske afgørelse, som blev behandlet i Vestre Landsret 5 år senere, var det afgørende spørgsmål altså om der forelå en mangel fordi ventilerne ikke kunne tåle benzin tilsat et bestemt additiv. Additivet var helt sædvanligt i Danmark, men der var tilsyneladende ikke særlige oplysninger om, hvorvidt der gjaldt overensstemmende eller afvigende krav i Italien, hvor sælger boede. Vestre Landsret forholder sig ikke til den tyske »muslinge-afgørelse«, der ellers må betragtes som en leading case (d.v.s. at parternes advokater næppe har haft kendskab til denne sag), men indtager uafvidende noget, der ligner det modsatte standpunkt: »Det er ikke bevist [af sælgers advokat (!)], at tilsætningen af MTBE til benzin var noget særligt for de nordiske lande, eller at det var upåregneligt for sælgeren, at ventilerne skulle anvendes i anlæg med blyfri benzin blandt andet tilsat additivet MTBE«. Dette udgangspunkt er åbenbart så stærkt, finder parterne (og landsretten) at man ikke får nærmere oplysninger om en eventuel almindelig international branchenorm. Man fristes til at sige, at udgangspunktet her i landet er det diametralt modsatte af den tyske

retsstilling. Det afgørende for mangelsvurderingen her i landet, er (groft sagt) reglerne i det land, hvor varen skal anvendes (købers land).

Der er et indlysende skisma mellem disse to fortolkningsmåder, og det er vanskeligt at forene dem begge under artikel 7's ordlyd: »Ved fortolkning af denne konvention skal der tages hensyn til dens internationale karakter, til behovet for at fremme en ensartet anvendelse af den og til iagttagelse af god forretningskik i international handel.«

Forfatteren til artiklen i ET slutter af med en opfordring til dommere og advokater om, at inddrage udenlandsk retspraksis i CISG-sager. En opfordring, der er god grund til at gentage; Her dog med en fremhævelse, at budskabet i første omgang går til de procederende advokater, der jo er dem, der fornyer og revitaliserer dommernes viden om såvel sagen som om juraen omkring den.

På dette sted kunne man endvidere tilføje, at den praktiske lære af afgørelserne bør være, at man som køber er overordentlig omhyggelig med at specificere de krav, man forventer at den pågældende vare lever op til. På den måde har man gjort tilværelsen lettere for sig selv og sin medkontrahent, man har forhåbentlig forebygget en konflikt – og skulle det komme dertil, at vejen er nødt til at gå via domstolene, har man også sørget for at anbringe sig selv i en gunstig retlig position, uanset om domstolene fremover vil fastholde den danske fortolkning af reglerne eller de skulle blive fristet til at lade sig inspirere – af den i bund og grund ganske fornuftige – tyske retsstilling.